

14 Αυγούστου 2019 Μνημόσυνο, στη μνήμη της Καλαβρυτινής μάνας.

Ομιλία της κ. Βίβιαν Σταθούλιας – Στεφάνου,

13 Δεκεμβρίου 1943 Ένα κοριτσάκι, 5 ετών, κρατώντας σφιχτά το χέρι της μητέρας της, κατηφόριζε μαζί με την οικογένειά της από την ενορία της Αγίας Αικατερίνης, προς την πλατεία, κατόπιν αυστηρών εντολών από τους βάρβαρους Γερμανούς κατακτητές. Ήταν ένα πρωινό με τσουχτερό κρύο και ομίχλη. Στα αυτιά της μικρής αντηχούσαν οι καμπάνες που χτυπούσαν αδιάκοπα. Δεν μπορούσε να διακρίνει πρόσωπα από την πυκνή ομίχλη. Άκουγε από παντού φωνές αγωνίας. 'Πού μας πηγαίνουν;', 'γιατί;'. Στην πλατεία είχε μαζευτεί πλήθος κόσμου. Άρχισαν οι κατακτητές να σπρώχνουν τον κόσμο προς το Δημοτικό σχολείο όπου στεγάζεται σήμερα το 'Μουσείο Καλαβρυτινού Ολοκαυτώματος'. Ανέβηκαν τα σκαλοπάτια και μέσα στο διάδρομο οι Γερμανοί έσπρωχναν γυναικόπαιδα και ηλικιωμένους στις αίθουσες αριστερά, ενώ τους άντρες και τα μεγαλύτερα παιδιά στις αίθουσες δεξιά. Ήταν η τελευταία φορά που η μικρή είδε τον πατέρα της. Θυμάται μέσα στο σχολείο τις κραυγές και τα κλάματα των γυναικών και των παιδιών και μία κυρία, όρθια σε ένα θρανίο, που διάβαζε παρακλήσεις, μήπως και ηρεμούσε τα γυναικόπαιδα. Η μικρή είχε το χεράκι της γαντζωμένο στη φούστα της μητέρας της, φοβούμενη μήπως χαθεί μέσα στο πλήθος. Θυμάται τα γυναικόπαιδα να σπρώχνονται για να πλησιάσουν την πόρτα του σχολείου που άνοιξε και να τρέχουν έξω. Θυμάται τις γυναίκες να φωνάζουν ότι οι βάρβαροι κατακτητές είχαν εκτελέσει τους άντρες....Θρήνος, αβάσταχτος πόνος. Θυμάται τις μάνες να αφήνουν τα παιδιά τους και να τρέχουν προς τον τόπο της εκτέλεσης, στον λόφο του Καππή, εκεί όπου είχαν ακουστεί οι πυροβολισμοί. Οι μνήμες χάνονται ανάμεσα στα χαλάσματα. Καμένα σπίτια, καπνός παντού. Μαύρος ουρανός.

Ακολούθησαν δύσκολα παιδικά χρόνια, χρόνια γεμάτα πόνο, χρόνια ορφάνιας. Δεν υπήρχε πατέρας. Δεν υπήρχε χαρά, μόνο πόνος, κλάματα και μοιρολόγια των μανάδων μας. Έβλεπα τη μητέρα μου κάθε μέρα να κλαίει και να μοιρολογεί. Εκεί, στα χαλάσματα του σπιτιού μας, με σκυμμένο το κεφάλι και ματωμένη την καρδιά... Στη γειτονιά μαζευόμασταν τα μικρά παιδιά για να παίξουμε – παιχνίδια δεν υπήρχαν, μόνο αντικείμενα που βρήκαμε μέσα στα ερείπια. Δεν γελούσαμε, η ψυχή μας ήταν σκλαβωμένη από την απουσία του πατέρα μας και τη φτώχεια. Το μικρό κοριτσάκι δεν μπορούσε να καταλάβει

γιατί όλα είχαν αλλάξει τόσο πολύ... Στο σχολείο πηγαίναμε σχεδόν νηστικά. Λίγα πράγματα θυμάμαι μέχρι την 3η τάξη Δημοτικού. Η δασκάλα μας φρόντιζε με στοργή και αγάπη. Η μητέρα μου είχε να φροντίσει μόνη της πλέον, να προστατεύσει και να συμβουλευτεί τα εννέα παιδιά της, 5 αγόρια και 4 κορίτσια. Είχε βαθιά πίστη και πάντα στις ανησυχίες και στις απορίες μας, μας έδινε δύναμη λέγοντας «έχει ο Θεός παιδιά μου». Μας μεγάλωσε με πίστη, αγάπη, αξιοπρέπεια και σεβασμό προς τους συνανθρώπους μας. Και όντως, «είχε ο Θεός» και για τα 9 παιδιά της μητέρας μας, Αρχοντούλας.

Η μητέρα μου ήταν κόρη ιερέα, το γένος Καμπέρου, από την Τουρλάδα και ο πατέρας μου, από τα Σουδενά. Παντρεύτηκαν και έζησαν στα Καλάβρυτα. Δημιούργησαν μία ευλογημένη οικογένεια που έμελε να ορφανέψει και να δοκιμαστεί τόσο άδικα. Από τα 9 παιδιά, στην καταστροφή το μεγαλύτερο ήταν 20 ετών κορίτσι, και το μικρότερο, αγόρι, μόλις δύο ετών. Το 1948 έγινε μία πράξη υιοθεσίας από ένα ζευγάρι άκληρων μεσήλικων από το Σύδνεϋ της Αυστραλίας, με καταγωγή από την Αιγιαλεία Αχαΐας, που θέλησαν να υιοθετήσουν ένα μικρό κοριτσάκι από τα Καλάβρυτα. Με τη μεσολάβηση του Μητροπολίτη Καλαβρύτων και Αιγιαλείας, Αγαθόνικου, η αρμόδια επιτροπή έφτασε στην οικογένεια μου. Η μητέρα μου αρνήθηκε να πάρει τέτοια απόφαση. Όμως, «Άλλος» είχε αποφασίσει για εμένα. Ο Κύριος με φώτισε και στην ηλικία των μόλις 9 ετών, είπα «εγώ θα πάω μητέρα». Η μητέρα μου έμεινε άφωνη και έβαλε τα κλάματα. Κάτω στον σταθμό συγκεντρώθηκαν όλη η 3η τάξη Δημοτικού. Μητέρες μαυροφορεμένες έκλαιγαν καθώς με αποχαιρετούσαν.

Το ταξίδι αρχίζει με τον «Οδοντωτό». Με μία στάση στο Αίγιο, όπου με ευλόγησε και μου ευχήθηκε ο Μητροπολίτης Αγαθόνικος για να έχω καλή πορεία στη ζωή μου, έφτασα στην Αθήνα συνοδευόμενη από τα δύο αδέρφια μου. Τελευταία στάση, το αεροδρόμιο ΤΑΤΟΙ. Περιμένοντας να επιβιβαστώ στο αεροπλάνο, μία DACOTA που λεγόταν 'ΑΕΡΑΣ', άκουσα για πρώτη φορά το εμβατήριο 'Η Ελλάδα ποτέ δεν πεθαίνει'. Σκέφτηκα ότι πρέπει να το μάθω για να το μεταφέρω εκεί μακριά που θα πήγαινα... Το ταξίδι διήρκησε 7 μέρες, Δεν γνώριζα που πήγαινα. Ο χρόνος είχε για εμένα σταματήσει από την ώρα που με αγκάλιασε για να με αποχαιρετήσει η μητέρα μου, στα Καλάβρυτα. Φθάνοντας στο αεροδρόμιο Mascot του Σύδνεϋ, ο πιλότος με κατέβασε από το αεροσκάφος και με πήρε από το χέρι, για να με παρουσιάσει στους νέους μου γονείς που με περίμεναν με μεγάλη αγωνία και συγκίνηση. Στο άλλο μου χέρι κρατούσα σφιχτά το διαβατήριό μου, φοβούμενη μη το χάσω. Πλήθος δημοσιογράφων, Αυστραλών και

Ελλήνων, έκλεισαν το χώρο του αεροδρομίου για να υποδεχτούν το πρώτο ορφανό πολέμου από την Ελλάδα. Ένας κύριος και μία κυρία πλησίασαν το κοριτσάκι, το σήκωσαν ψηλά και το έσφιξαν στην αγκαλιά τους. Τα δάκρυα τους ενώθηκαν με τα δικά της.

Ο τύπος έγραψε την επόμενη μέρα 'πονεμένες καρδιές'. Η μικρή Ελληνίδα έγινε πρωτοσέλιδο σε όλες τις Αυστραλιανές και Ελληνικές εφημερίδες και τα περιοδικά. Στο σπίτι των νέων γονέων μου, σε συγκέντρωση για να γνωρίσουν το κοριτσάκι που απέκτησαν, οι καλεσμένοι ζήτησαν από την μικρή να τους πει ένα τραγουδάκι. Αμέσως, η μικρή θυμήθηκε το εμβατήριο που είχε ακούσει στο ΤΑΤΟΙ, 'η Ελλάδα ποτέ δεν πεθαίνει' και τους συγκίνησε όλους. Της ζήτησαν να τους πει και κάτι άλλο. Τότε, το κοριτσάκι άρχισε να λέει τα μοιρολόγια της μητέρας της. Είδε δάκρυα στα μάτια των κυρίων. Μία κυρία έγειρε προς τη θετή μου μητέρα και με βαθιά συγκίνηση και απορία είπε 'το παιδί μοιρολογάει'. Μα αυτά ήταν τα παιδικά μας τραγούδια, Αυτά ακούγαμε από τις μητέρες μας και αυτά ρίζωσαν στην ψυχή μας, για μία ζωή. Το κοριτσάκι, 10 ετών, ντυμένο στα λευκά, με μία μαύρη κορδέλα στα μαλλιά της, στέκεται θλιμμένο, δίπλα στο τραπέζι όπου έχει τοποθετηθεί ένας μεγάλος δίσκος, μπροστά από το ιερό του Ναού της Αγίας Τριάδας στο Σύδνεϋ. Πλήθος κόσμου από την ελληνική παροικία γέμισαν την εκκλησία για να τιμήσουν τους νεκρούς του Καλαβρυτινού ολοκαυτώματος, στο πρώτο μνημόσυνο που οργάνωσαν οι θετοί γονείς της μικρής. Η μικρή άκουγε να ψιθυρίζουν, 'αυτό είναι το κοριτσάκι που υιοθέτησαν', 'αυτό είναι το παιδί που γλίτωσε το Καλαβρυτινό ολοκαύτωμα'. Δάκρυα κυλούσαν από το προσωπάκι της, ποτίζοντας τον δίσκο που έγραφε «Καλάβρυτα 13.12.1943». 1948-1957

Ξεκίνησα σχολείο στο ιδιωτικό καθολικό κολέγιο St Aidans, στο Σύδνεϋ. Οι καλόγριες με δέχτηκαν με στοργή και αγάπη. Ήμουν το μόνο κοριτσάκι μέσα στην τάξη με ορθόδοξο θρήσκευμα που στις προσευχές των μαθητών, έκανε το σταυρό της ορθόδοξα, κατόπιν επιθυμίας των γονέων της. Μερικές φορές μου ζητούσαν να πω στα Ελληνικά το Πάτερ ημών για να το ακούν οι συμμαθήτριες μου. Αργότερα, ντυμένη 'Αμαλία', μίλησα στον Αυστραλιανό Ραδιοφωνικό σταθμό του Σύδνεϋ για το Καλαβρυτινό ολοκαύτωμα. Αμέτρητα ήταν τα γράμματα που έλαβαν οι γονείς μου από Αυστραλούς και την Ελληνική παροικία, με ευχές και συγχαρητήρια προς τους θετούς μου γονείς για την ιερή αυτή πράξη υιοθεσίας. Φοίτησα στο Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων του Πανεπιστημίου New South Wales του Σύδνεϋ. Κατόπιν, διορίστηκα στην τράπεζα της Κοινοπολιτείας της Αυστραλίας, στο Σύδνεϋ. Επέστρεψα

στην Ελλάδα το 1961 μετά το θάνατο της θετής μου μητέρας, μαζί με τον πατέρα μου, επιθυμία του οποίου ήταν να με φέρει κοντά στην οικογένεια μου. Η επανένωση με την μητέρα μου Αρχοντούλα και τα αδέρφια μου μετά από 14 ολόκληρα χρόνια ήταν 'άγγιγμα ψυχής'. Ένα χρόνο μετά, έχασα τον θετό μου πατέρα στην Ελλάδα. Αποφάσισα να μείνω στην Ελλάδα, κοντά στη μητέρα μου που τόσο μου είχε λείψει. Η σκέψη μου όλα αυτά τα χρόνια ήταν μαζί της και καθημερινά στην προσευχή μου, ζητούσα κάποτε να ανταμώσουμε ξανά. Έζησα και εργάστηκα στην Αθήνα όπου διορίστηκα στην Αυστραλιανή πρεσβεία. Γνώρισα τον σύζυγό μου, Γεώργιο Στεφάνου, το 1964 στην Αθήνα, αφότου είχε επιστρέψει από την Αγγλία όπου είχε ολοκληρώσει τις σπουδές του ως Πολιτικός Μηχανικός. Κατόπιν, πήρα μετάθεση στην Ύπατη αρμοσσία της Αυστραλίας στο Λονδίνο, όπου ο άντρας μου εργάστηκε ως ερευνητής και στη συνέχεια ως ακαδημαϊκός στο Πανεπιστήμιο του Λονδίνου. Μείναμε εκεί για 10 χρόνια και αποκτήσαμε δύο παιδιά, τον Δημήτρη και την Ευγενία. Παράλληλα, σπούδασα Κοινωνιολογία στο Πανεπιστήμιο του Λονδίνου. Επιστρέψαμε στην πατρίδα μας και το 1976 εγκατασταθήκαμε στην Πάτρα όπου ο σύζυγος μου δίδαξε στην Πολυτεχνική σχολή του Πανεπιστημίου Πατρών στη θέση του Καθηγητή, έως τη συνταξιοδότηση του. Φτιάξαμε το δεύτερο σπίτι μας στα Καλάβρυτα που τόσο αγαπούσε. Ήταν η επιθυμία του να ταφεί στον ιστορικό και ιερό αυτόν μαρτυρικό τόπο, όπως ο ίδιος έλεγε με τόση αγάπη, σεβασμό και περηφάνια. Στην ψυχή μου και στην καρδιά μου χαραχτηκαν για πάντα οι τιτάνιες προσπάθειες των μανάδων μας, για να μας μεγαλώσουν σωστά, με πίστη, αγάπη, σεβασμό και αξιοπρέπεια. Εμείς που έχουμε μείνει πίσω, οφείλουμε στην μνήμη των γονέων μας, στη μνήμη της τραγικής Καλαβρυτινής μάνας, να μεταλαμπαδεύσουμε στα εγγόνια μας και στις μετέπειτα γενεές την ιερή τους παρακαταθήκη που στέφθηκε με γενναιότητα, ήθος και αυτοθυσία. Η μητέρα μου, Αρχοντούλα Σταθούλια, έφυγε από τη ζωή 97 ετών. Την αποχαιρέτησαν 18 παιδιά, 18 εγγόνια και 8 δισέγγονα. «Είχε ο Θεός για εμάς». Νιώθω ευλογημένη που βρίσκομαι ανάμεσα σας. Σας ευχαριστώ.